

Логвиненко Борис Олексійович
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

ОПТИМІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ ВПЛИВУ, ЩО МОЖУТЬ ЗАСТОСОВУВАТИСЬ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ ЗА ВЧИНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

В умовах триваючої європейської інтеграції право має виступати ефективним регулятором відносин, що виникають у різноманітних сферах суспільного життя. Водночас, залишається актуальною проблема результативності правозастосування, зокрема, у питаннях відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень.

Нагадаємо, що Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) було прийнято за часів існування СРСР (1984 рік) і закріплені в ньому положення багато в чому не відповідають вимогам часу, тоді як численні зміни та доповнення, внесені до його змісту не дозволяють істотно поліпшити існуючий стан справ. Ситуація, що склалася у сфері адміністративної відповідальності, утворює принцип: «краще поганий закон ніж його відсутність», але актуальність наведеної проблеми не перестає бути очевидною.

Важливим інститутом адміністративної відповідальності є адміністративна відповідальність неповнолітніх осіб, що передбачає можливість застосування до осіб, які вчинили адміністративне правопорушення у віці від шістнадцяти до вісімнадцяти років, заходів впливу (стаття 24-1 КУпАП) [1]. Відповідною статтею КУпАП було доповнено ще у 1994 році та відтоді жодних змін і доповнень до її змісту не вносилось. Це виглядає доволі дивним із огляду на те, що ювенальній політиці протягом останніх років в Україні приділяється значна увага.

Зауважимо, що за вчинення адміністративних правопорушень до неповнолітніх осіб можуть бути застосовані наступні заходи впливу: 1) зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого; 2) попередження; 3) догана або сувора догана; 4) передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічному або трудовому колективу за їх згодою, а також окремим громадянам на їх прохання [1]. Потрібно зазначити, що на відміну від стягнень, у змісті КУпАП не розкрито сутність відповідних заходів, що також заважає уніфікації підходів до їх розуміння та єдиного порядку застосування. Окрім того, зазначені заходи не мають достатнього виховного

ефекту і не дозволяють істотно поліпшити правосвідомість неповнолітньої особи – правопорушника.

Єдиним цікавим моментом тут слід відмітити прийнятий МОН України у 28.12.2019 наказ «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти», яким закріплено, що заходи виховного впливу є заходами/такими, що застосовуються під час освітнього процесу стосовно сторін булінгу (цькування) та забезпечують корекцію їхньої поведінки, зокрема виправлення деструктивних реакцій та способів поведінки у міжособистісних стосунках [2].

Із огляду на викладене виникає необхідність оптимізації заходів впливу, що застосовуються до неповнолітніх осіб.

Найбільш радикальним, але дієвим напрямом розвитку може стати виключення заходів впливу як альтернативних інструментів для реагування на вчинення неповнолітніми правопорушення. Тут, за прикладом Республіки Білорусь може бути запропонований єдиний вік настання адміністративної відповідальності – з 14 років, із обмеженнями щодо накладення окремих стягнень на неповнолітніх осіб [3].

Цікавою вбачається практика Туркменістану, законодавство якого про адміністративну відповідальність передбачає можливість спеціальних умов її настання. Так, щодо неповнолітнього, який вчинив адміністративне правопорушення у віці від шістнадцяти до вісімнадцяти років, може накладатися адміністративне стягнення у вигляді попередження незалежно від того, передбачено воно чи ні у санкції відповідної статті Особливої частини Кодексу Туркменістану «Про адміністративні правопорушення» [4].

Подібним шляхом виключення із законодавства про адміністративну відповідальність положень про заходи впливу до неповнолітніх осіб пішли фактично усі держави, що керувались типовим для СРСР Кодексом про адміністративні правопорушення. Цілком очевидно, це потрібно зробити і в Україні, скасувавши дію статті 24-1.

Таким чином, найбільш доцільною, у зазначеному питанні, ми вважаємо оптимізацію заходів впливу, що можуть бути застосовані до неповнолітніх осіб за вчинення адміністративних правопорушень, шляхом виключення усіх таких заходів зі змісту КУпАП. У свою чергу, доцільним є залишення попередження як універсального стягнення, що може застосовуватись до неповнолітніх осіб за вчинення адміністративного правопорушення, навіть якщо стягнення у вигляді попередження не передбачене нормою відповідної статті.

---

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

2. Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти: Наказ МОН України від 28.12.2019 № 1646. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-20#n8>.

3. Кодекс Республіки Білорусь об административных правонарушениях: Закон

Республіки   Беларусь   от   06.01.2021   №   91-3.
URL : <https://pravo.by/document/?guid=12551&p0=НК2100091&p1=1>.

4. Кодекс Туркменістана «Об административных правонарушениях» от 29.08.2013.
URL : http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=62468.

Максимова
Маргарита Олександрівна
аспірант кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ СИСТЕМИ ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ В МЕХАНІЗМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ДІТЕЙ

Забезпечення дотримання прав дитини, визнання за нею всієї повноти соціально-економічних, політичних, особистих права і свободи, закріплених Конституцією України, документами міжнародного права, законами та підзаконними нормативно-правовими актами, є одним із пріоритетних напрямів державної соціальної політики.

На сьогодні захист прав дитини забезпечується не лише на національному, але й на міжнародному рівні та є системою взаємоузгоджених дій держави та неурядових міжнародних організацій, спрямованих на розробку і забезпечення прав дитини з метою формування повноцінної і гармонійно розвиненої особистості, сприяння їх закріпленню в національному законодавстві та надання міжнародної допомоги дітям слаборозвинених держав [1, с. 101].

На жаль, на сьогодні в Україні фіксується неухильне зростання порушень законодавства про права та законні інтереси дітей, збільшується кількість проблемних сімей, і, як наслідок, діти, які виховуються в них, стають жертвами злочинів (правопорушень).

Чинне законодавство щодо захисту прав та законних інтересів дітей, його практичне застосування не дозволяють у повному обсязі забезпечити вирішення проблем безпеки життя та здоров'я цієї категорії учасників правовідносин, попередження правопорушень у підлітковому середовищі.

Незважаючи на зусилля зі створення ефективної системи забезпечення реалізації дитиною права на безпечні умови життя, діяльність суб'єктів адміністративно-правової охорони прав та законних інтересів дитини, у тому числі уповноважених правоохоронних органів, органів опіки та піклування, представників соціальної та педагогічної спільнот, співробітників медичної та психологічної служб, стикається з багатьма перешкодами, серед яких: відомча обмеженість і міжвідомча роз'єднаність, суб'єктивізм у виборі